

Pkt. 16 sigur, at arbeiðs-
viðurskiftini innan heilsu-
røktina skulu gerast betri,
og at arbeiðandi fólkið
skal fáa eina nóg góða
heilsurøkt.

Pkt. 17 tryggjar, at tað
altíð verður eitt hóskaandi
tal av veggustovum og
barnagørdum fyri børnini
hjá arbeiðandi kvinnum-
um.

Pkt. 18 tryggjar, at bar-
silsfritíð verður sett í gildi
við lön.

Pkt. 19 sigur, at biði-
tíðin fyri at fáa íbúðir
verður stýtt.

Pkt. 20 sigur, at sam-
sýningar skulu hækast
frá 40 zloty til 100 zloty,
og at tilskotið vegna frá-
veru skal hækast.

Pkt. 21 sigur, at allir
leygardagar skulu gerast
arbeiðsfrír, og at um arb-
eitt verður leygardagar
skal hetta koma
viðkomandi til góðar í
longri frítíð.

Brotsmenn og svik- rarar! — ella stríðs- fólk?

Sum nevnt í byrjanini
standa felagini á føroyska
vinstravonginum langt
frá hvørjum øðrum, tað
talan er um stóðutanina
til pólska klassastríðið.

„Føroyskir Sosialistar“
sýnist at vilja drepa
stríðið hjá pólska
arbeiðararbaklassanum í
tøgn, meðan „Oyggi-
frami, føroyskir marx-
istar-leninistar“ beinleiðis
talar imti stríðnum hjá
pólska arbeiðararbak-
lassanum undir leiðslu av fak-
felagnum Solidarnosc.

„Føroyskir Sosialistar“
tykist at meta — í tráð við
úttalir frá Sameinda
Pólska Arbeiðaraflokkinum
— fakligu umboðini
hjá pólska arbeiðararbak-
lassanum sum brotsmenn.

„Oyggi-frami, føroyskir
marxistar-leninistar“ met-
ir pólska arbeiðararbak-
lassan og fakfelagið Solidarnosc
sum reformistiskt, ja
borgarligt og afturhalds-
sinnað!

Viðvíkjandi „Oyggi-
frami“ hevur hetta tó ikki
altíð verið so. Í „Arbeið-
inum“, september 1980,
varð stríðsfelagið Solidarnosc
vist fram sum ein
fyrmynd fyri fakligu
leiðslurnar í Føroyum.

tá varð sagt, at „stríðs-
viljin hjá pólsku arbeiðs-
monnum og -kvinnum (er)
hugvekjandi og stimb-
randi hjá øllum sum royna
at reisa stríðið innan
føroyska fakfelagsrøslu.

— Verkfólkið í Póllandi
hevur sýnt at stríð nyttar
og tryggjað sær rættin at
skipa seg og stríðast.
— Enn er hetta bert ein
rættur á pappirinum, tíðin
fer at sýna um hann
verður nýttur ikki bert til
fakliga verju men eisini til
viðari pólitískt stríð.

— Í Póllandi, sum hjá
okkum, er tað bert arbeið-
arastættin sum við stríði

Framhald á síðu 10

Okkum tørvar í dag meira vinnuskúlar enn látínaskúlar og itróttarundirvísing

sjónarmið

Í dag:

Jákup Birgir Mohr

Fyri árum síðani kom uppskot á ting,
sum skuldi tryggja okkum øllum eitt
tilboð um frítíðarundirvísing og
møguliga eisini bjóða okkum eitt og
annað positivt at virka við í okkara
nógvu frítíð. Positivir tankar sum
heild.

Uppskotið fekk tó ikki sændir á
tingi tá. Andstøðan tá segði, at
uppskotið var óegnað, og tjóðveldis-
flokkin, sum tá kom fram við upp-
skotinum, fekk skuldina fyri at hava
slik „fantastisk ynskir og ábyrgdar
leys krøv“, sum hinir ikki kundu
ganga á móti.

Men hvat hendi, nærum sama
andstøða tá er stjórn nú, og sambandski
undirvísingarmálaráðharrin, Elif
Samuelson, hevur lagt sama uppskot
fram aftur, lika „fantastiskt“ sum
áður. Uttan at lurtu eftir nakrari veg-
leiðing, sum Føroya Landsstýri
sjálvt hevði biðið um, kveistraði hesin
sambandsmaður øll úttalir og
allar ávaringar til síðis, og trumfaði
lógargruppuna fram á ting — har
liggur tað so nú, og lagnan er ivasom.

Hvat er tað, sum ger, at heilt nóg
ábyrgdarfólk í Føroyum eru rædd
fyri hesum lógargruppu? Ynskja
við ikki at bjóða okkum sjálvum og
einamest okkara ungdommi frítíðar-
undirvísing og skilagott frítíðarvirk-
semi? Svárið er jú og sjálvandi! Vit
ynska at bjóða øllum okkara fólki
tað besta, sum vit eru før fyri, men
neyðugt er at prioritera. Hetta lóg-
argruppið er eftir minum tykki
óheppið tilevnað frá fyrstu løtu og
inn til idag — tí er lagnan framvegis
so ivasom.

Tað var Finnogi Isaksen, lög-
tingsmaður, táverandi landstýris-
maður, sum við góðari ætlan setti
nevnd at kanna hetta málsekið og
tilvirka álit. Nevndin varð samansett
av tveimum umboðum fyri skúla-
lærarnar og einum umboði fyri aka-
demikararnar. Eg veit ikki, um hesi
fólk hava meira innlit í ella størri tørv
fyri lóg á hesum øki. Áðrir fólk
sum ungdomsfeløg, pensionistar,
kommunur, yrkisfeløg o.s.f. áttu at
verið umboðað, men so var ikki.

Eftir hesum áliti hava so politik-
rar okkara og starvsfólk teirra evna
eitt uppskot til frítíðarlag, sum tað
sýnist at vera ógvuliga stór óvissa um
og sera misjovn nóg við. Eg kann
stutt nevna nakkað av tí, sum fram-
ført er imóti hesum uppskoti, har
fyrirminirnar sýnast at vera sera
greiðir at finna:

A. Uppskotið er mett ódemokra-
tiskt, tí tað flytir avgerðarrættin frá

fólkavaldum umboðnum í bygda- og
býráðunum til umsitingina, (Lands-
skúlaumsiting og Landsskúlalág).

B. Uppskotið er mett óforsvarligt,
tí tað sum lóg í framtíðini fer at
kunna verða misbrúkt, (les nýtt til
tað itarsta av skrivaðu lógini), í mun
til núverandi útlægging. Hetta kann
føra við sær óavmarkaðar útreiðslur
fyri fyrst og fremst figgarjarla veiku
kommunikassarnar til allan mugu-
ligan itrótt o.m.a. sum vit hava
virknan longu idag, og til holi av
ymiskum slag, (les hollir).

Hetta skal sambært lógargrup-
skotið fremjast, um landsskúla-
myndugleikarnir vilja tað, komm-
unurnar, sum skulu umsita, partvist
gjalda, skaffa stundning og annars
fyrirrita, tær hava ongan avgerðar-
rætt, men skulu bert at.

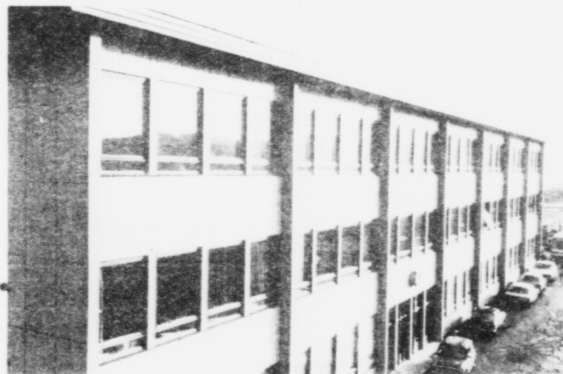
C. Uppskotið er mett ómoralskt
soleiðis at skilja, at tað kemur at
skerja ella bremsa verandi virkemi
hjá tí ungdomi og fólki annars, sum
idag av eintingum uttan samsýning,
stórt sæð figgarjarla sjálvshvildi
fyrirrita og iðka frítíðarvirksemi,
itrótt, skótarbeiði, ungmannar-
og bygdafeleg v.m., meðan istaðin
eggjað verður til, at vit øll byrja við
at krevja tað almenna, áðrenn nakkað
fer í gongd, og harvið minna vit eisini
um sjálvsábyrgdina, og enn meira
um skapanargleðina.

D. Uppskotið er mett óhóskaandi, tí
tað krevur læraraútbúgving ella
hægri útbúgving av øllum undirvís-
arum innan frítíðarskúlan. Hetta er
púra óneyðugt, tí stóru partur av
frítíðarvirkseminum og frítíðarundir-
vísingini í dag fer fram forsvirliga og
hælt, uttan at leiðarar og kennarar
hava seminarútbúgving við stórum
løn.

E. Uppskotið verður mett
ódemligt, tí tað sambært lóg heimilar
eisini óneyðugari frítíðar-„undirvís-
ing“, sum fleiri kommunufólk hava
upplivað, har leiðarin spælir bólt sum
tríði ella fjórði luttakari fyri fulla
virkni sum skúlaári. Tað er einki
skeivt í at spæla bólt, men tað er
púra óneyðugt við lóg at geva fólki
150,— kr. um tíman fyri at halda seg
sjálvan í líkamliga góðum formi.

F. Fleiri byggjætlanir stóga í
létuni eftir frítíðarlógini, tí kemur
heimildin til at fáa stundning sambært
hetta uppskoti, so verða nevndu
byggjætlanir viðkaðar samsvarandi.

Nú veit eg væl, at bæði Elif Samu-
elsen og flest øll, sum hava sagt sína
hugsan um hetta uppskoti, eru knýtt
til undirvísingarsektorin, og tey

Kann ikki gódtaka at fólkaavalu bý- og bygdarráðini bert skulu lýða
harraboð frá skúlamyndugleikunum, sigur Jákup Birgir Mohr, byg-
daráðsformaður á Sandi m.a. í sjónarmiðinum

halda uppskotið vera í lagi, tí alt
hetta, sum vit onnur frikta, fer ikki
at henda, tí hesi umsita sjálvi lógina í
dag, og tey ætla bert at gera so lítið
um seg á hesum øki, at tað nærum
einki fer at kosta meira.

Hertil er at siga, at lógin vónandi
verður so góð, tá hon verður framd,
at hon yvirleivir bæði meg, Elif
Samuelson og flest øll í undirvís-
ingarsektorin við, men hvussu
fara eftirfólk at tolka og umsita
lógina sum frálíður?

Fer lógin einki ella lítið og einki at
kosta meira, so er hon antin óneyðug,
ella fer hon at vera miseyðnað og til
onga nyttu. Tað kann eingin vera
nógdur við?

Hvi eru tað bert skúlafróknir, (tá
ikki øll), sum eru so óvurhonds glað
fyri hetta lógargruppu, at tað ikki
má seinkast og ikki má viðgerast av
øðrum? Hava hesi somu skúlafró-
knir tørv fyri hesi lóg? Eigur
lógin at verða framd fyrst og fremst
fyri hesi fólk, ella eigur hon at vera
avvegað samfelagsliga og síðan
framd?

Tað er upp til skúlanevnd lögtings-
ins at forma lógargruppu soleiðis,
at í hvussu er ein meiriluti kann
gódtaka, at tað verður lóg, og sum
lóg má tað ikki vera ódemokratiskt.
Har uppskotið sigur SKAL eigur tað
at vera broytt til KANN. Eg gangi
inn fyri nærdemokratíð, (m.a.
gjøgnum kommunalt sjálfstýri í ein
stórán mun), so eg kann ikki gódtaka,
at Landsskúlafrýsiting og Lands-
skúlalág verða slikir maktfaktorar,
at fólkaavalu bý- og bygdaráðini bert
skulu lýða harraboð frá skúla-
myndugleikunum. Fólkaskúlafrýs-
ing varð eitt dømi um tað, frítíðarlógin
eigur ikki at vera næsta dømi.

Mær býðir imóti, at tað (óneyðugt)
verður lóggið soleiðis, at ábyrgdin
fyri at skaffa figgarorku verður at-
skyld frá myndugleikanum til at av-
gera, hvat skal fara fram. Praktisk
og figgarlig ábyrgd fyri einum øki
og avgerðarrættur eigur mest
møguligt at vera hjá sama myndug-
leika og helst hjá tí fólkaavalu, um
tað er gjørligt, og minni hjá umsit-
ingini.

Annars haldi eg, at undirvísing-
lógirnar sum heild eru við at geva
limunum í einum ávisum føroyskum
yrkisfelag við umleið 600 limum og
stóra makt í okkara litla samfelagi.
Hetta yrkisfelag hevur maktað at
plasa limir sínar í stórán mun í
landsskúlalág, landsskúlafrýs-
itingina, í landsstýri og í lögtingið,

umfram í skúla-, bý- og bygdaráð.
Stutt sagt, har avgerðir verða tiknar,
eisini avgerðir um undirvísing.
Avleiðingarnar av hesum vera meira
og meira sjónskar. Varð tað nakar
sum talaði um at vera „innhábilur“?
Slikt hugtak finst valla har.

Vit hava í Føroyum fleiri stórrí,
vælvirkandi yrkisfeløg, tí betur, men
eg ivist í, hvussu væl vit øll hevdu
dæmt tað, um hesi fingur somu makt.
Tað sær út sum undirvísing er ein
heilag kúgv í okkara samfelag, har
bert limir í nevnda yrkisfelag og
kanska onkur akademikari skal loyva
sær at hava eina meining.

Hvat er tað so fyri undirvísing,
sum hesar kreftir bjóða okkum idag?
Er henda læran mest møguligt til
gagns fyri okkara samfelag? Verða
vit skúlað til at vera av bestu skil-
arum, arbeiðsfólkum í vanligum
týðningi, iðnaðarfólkum av ymskum
slag, landbúnaðarfólkum o.s.frv.?
Svarið er nei, vit eiga ongan fiski-
vinnuskúla, ongan arbeiðarskúla,
ongan iðnaðarskúla og ongan land-
búnaðarskúla!

Okkum tørvar idag meira vinnu-
skúlar enn okkum tørvar latínaskúlar
og itróttarundirvísing!

Hvat er so meiningin við hesum
velduga, kostnaðarmálka apparati av
einum skúlaferki? Skulu vit øll á
onkran tilfeldding skúlabonk, uttan
mun til, um útbúgvingin hóskar til
okkum og til okkara samfelag?

Lat tað vera sagt heilt greitt, at ú-
búgving er ein aðaltáttur fyri trivna
og framburð hjá okkum øllum, men
hvussu verður henda útbúgving
prioriterað? Er tað eftir tørvinum
hjá:

A. undirvísarum
B. skúlamyndugleikum

og síðan:
C. samfelagnum
D. einstaklingunum

ella áttu vit at haft prioriterað
óðrvisi? Eg trúgvi ikki á pástandin
um, at politikarar vilja hava flest
møgulig av okkum á skúlabonk, so at
ikki sæst, at arbeiðsloysið veksur í
hesum landi. Tað verður jú bert ein
stokkut freist, í samfelagið livir
ikki av, at helvtin av fólkinum situr á
skúlabonki, meðan hin helvtin eru
undirvísarar.

Eg haldi, at grundleggjandi
nýtkning eigur at fara fram í Fø-
royum innan undirvísingarsektorin,
sum nú er føroyskt umsitin burturav.
Tá verður vónandi komið til ta niður-
støðu, at í nógvum førum eigur at
vera prioriterað óðrvisi.